

meritis ei loquentem adducunt. Regressus igitur episcopus Romanum Pontificem adiit : et quod omnipotens Dominus per B. Leonem operari dignatus fuisset, ostendit. Ex tunc cœperunt ipsi ejus veneranda merita cunctis prædicare, qui aliis antea referentibus non patiebantur audire.

37. Illustris vir Maximus, Romanæ urbis civis, nuper retulit mihi de eodem venerabili Præsule quæ narro. Bernardus quidam pessimæ mentis miles exstitit, qui Apostolicæ Sedi contrarium se in omnibus, quibus potuit, modis exhibebat. Sed in bello, quod a vicinis circa Urbem manentibus, conjurantibus cum (111) Cadalao Parmensi episcopo, qui tunc Apostolicam Sedem invadere tentabat, cum militibus qui Romanam Ecclesiam defendebant, commissum est, justo Dei judicio confossus interiit. Hic igitur, audita fama miraculorum quæ omnipotens Deus meritis B. Leonis fidelibus populis exhibebat, non solum non credebatur, verum etiam

A ore sacrilego deridebat et blasphemabat. Cum denique quadam die in conventu appareret populi, et sermo inter eos de signis et virtutibus B. Leonis exortus esset, cœpit ridere dicens : Si Sanctus est, ut dicis, contrahat mihi digitum meum. Cumque compesceretur ab iis qui astabant, ne de sancto viro talia loqueretur, dimisso conventu, discessit. Cum ecce forte canis, qui cum sequebatur, suem in platea inventum invasit. Ille vero, ne porcus discerperetur, festine cucurrit, et injecta manu canem tenere voluit : sed mox porcus hianti ore digitum ejus momordit, sicque ab illa die omni tempore quo vixit digitum contractum habens, nullatenus eum extendere potuit. Unde factum est ut qui Dei famulum irridere præsumperat, ipse contracto digito omnibus derisui haberetur. Hæc de tanto Patre B. Leone dicta sufficiant, quia ad aliorum narranda gesta properamus.

(111) *Cadalous* contra Alexandrum II fuit anno 1061 electus Antipapa, uti diximus 2 Februarii 3 ad Vitam Beati Petri Damiani § 5.

IN S. LEONEM NOTITIA EX GALLIA CHRIST.

(Tom. XIII, pag. 985.)

Pater Brunonis Hugo consobrinus erat Conradi imperatoris, cognomento Salici; mater ejus Heilewidis, seu Helvidis, nobilitate non impar; pietate hæc dissimiles, qui amplissimum patrimonium condendis monasteriis egenisque sublevandis impenderunt, exemplo majorum suorum. Hi ex prædiis suis tria instituerunt cœnobîa, scilicet Hissæ in honorem sancti Martini, prope Sareburgum, pro sanctimonialibus; aliud virorum, sub titulo sancti Cyriaci martyris, apud Attorfium; alterum quoque puellarum, sub titulo sanctæ Crucis, puta Woffenheimium in Alsatia prope Engesheimium castrum suum, cujus in gratiam ipse Bruno, ad summi pontificatus apicem elatus, bullam indulxit. Fratri vel sorori Brunonis tribuitur fundatio prioratus sancti Quirini in Alsatia, quem Joannes de Bayone a Ludovico, Brunonis avo materno, vult fuisse conditum. Quam maxime nobili huic familiæ debet Lutiense cœnobium diœcesis Vesontionensis, ut legitur in Vita ipsius Brunonis sub nomine Leonis IX papæ scripta a Viperto, qui sic loquitur : « Pater Brunonis, natione Teutonicus imperatoris Conradi consobrinus; quorum patres et avi, abjecta omni superbia generis, monasticum habitum tota cordis contritione sumperunt, laudabilique per omnia sine decesserunt... quin etiam Sutrense cœnobium patrimoniis suis amularunt. »

Ortus est Bruno in castro Alsatia, quod dicitur Engenesheim, toto corpore crucis signis insignito, xi Kalend. Julii an. 1002. Cum quintum attigisset annum, Bertoldo Tullensi episcopo educandus et litteris informandus a pia genitrice Helvide, quæ eum ipsa lactaverat, traditus est. Qua in schola duos habuit collegas propinquos suos, natu majores, Adalberones nuncupatos, quorum alter, Theodorici ducis filius, immaturo fato functus est; alter, Hezelonis ducis germanus, magister nepotuli sui Brunonis exstitit. Cum uterque in humanioribus litteris et philosophia claruissent, jurisprudentiæ studio se ad addixerunt. Quadam autem nocte dum Bruno in castro Engesheimensi apud parentes suos, quos inviserat, in cubili soporaretur, venenosa rana conquivit super vultum ejus, venenumque in sanguinem infudit. Malum ita accrevit, ut jam nulla sanitatis spes remaneret. Forte, dum nocte Bruno vigilaret, conspiciere creditur S. Benedictum, crucem manu gestantem, qua hic sanctus venenum dissipavit. Monasticen in suburbano S. Apri monasterio ex eo tempore creditur amplexus fuisse. Equidem mortu proximus hæc de se dixisse traditur : « Cellam, quam monachus incolui, in spatiosissima palatia jam dudum vidi conversam. » Vipertus in ipsius Vita alludens ad caput 7 regulæ S. Benedicti, hæc ait : « Non immemor sui prioris propositi quo malebat j'g'ler,

omni humilitate, vilitate et extremitate contentus, Christo famulari. » Accedit quod idem Bruno in charta de instauratione monasterii S. Apri, in quo, inquit, ante episcopatum nostram Societatem collocavi, in episcopatu autem positus, quibus petui ampliavi. » Bertoldo e vivis exempto, Tulli stetit apud Herimannum ejus successorem, idem quod ejus antecessori exhibens obsequium, curamque adhibuit ut vita communis et canonica in claustro S. Stephani instituta vigeret. Exinde missus in aulam a parentibus, Conradi imperatoris promeruit gratiam, quem in Italiam advenientem ad subjiciendum Mediolanum, quod rebellaverat, comitatus est, secum ducens copias quas Tullensis Ecclesia imperatori in bellis expeditionibus suppeditare tenebatur. Hanc provinciam ab Herimanno episcopo infirmitatibus gravato rogatus accepit, riteque complevit.

Inter hæc mortuus est Herimannus anno 1026 Kalendis Aprilis, et in ejus locum successus est Bruno absens a clero et populo, qui, litteris ad Conradum regem in Italia versantem, et ad Brunonem ipsum, qui in comitatu ejus erat, missis per Notbertum monachum atque Liethardum canonicum, Brunonem sibi episcopum dari vehementer expetierunt, virum apprime nobilem ac strenuum, qui Tullenses a frequentibus vicinorum insultibus protegere valeret. Petitioni eorum primum restitit Conradus, quippe qui eum ad ampliores honores destinabat. At Bruno censu inopem Ecclesiam locupletiori præferens, electioni assensit et regem ipsum ad Tullensium vota inclinavit, effecitque ut non a Romano pontifice, ut rex exoptabat, sed a metropolitano suo consecraretur. Mox itaque ex Italia non sine insidiantium periculo Insubrium in patriam reversus, Tullum accessit, ubi die Dominicæ Ascensionis somno omnium gaudio susceptus, a consobrino suo Theoderico Metensi præsule in sede pontificali collocatur. Jam vero cum a Poppone Trevrensium metropolitano ordinandus esset, ab eoque exigere tur ut nihil absque ejus consilio in episcopatu ageret, acquiescere noluit; ob idque dilata ipsius consecratio est in sequentem annum, quo reversus ex Italia Conradus utrumque Wormatiam accessit, atque ordinandum ad id solum astrinxit, ut in ecclesiasticis negotiis, majoris scilicet momenti, metropolitani consilio uteretur. Hoc pacto Bruno v Idus Septembris cum summa omnium gratulatione ordinatur. Post consecrationem studium suum mox convertit ad propagandam religionem monasticam quæ in omnibus diocesis suæ præterquam S. Apri monasteriis valde interfuerat, maxime in sancti Mansueti et in Mediano monasterio, ubi locorum abbates, posthabito animarum sibi commissarum studio, in solo exteriorum dominatu se constitutos putabant. Hos in ipso suæ electionis exordio loco movit, et venerabili Widrico, qui præpositi munus apud S. Aprum gerebat, utrumque monasterium commisit. Illum etiam monasterio S. Apri præfecit abbatem ad preces

A Willelmi Divionensis abbatis, cœnobii ejusdem reformatoris, cujus sancta fama eis mare per cunctos fines orbis tunc memorabilis erat, atque pro latentis monasterii refectione eidem Widrico triginta librarum subsidium mirabiliter impendit. Privilegium in hujus monasterii gratiam ab imperatore Conrado assensus est anno 1033. Ecclesias de Solini monte et Wolferel-Curte in plenaria synodo habita in Id. Octobris 1036 indulsit ad præfati Widrici preces monachis S. Benigni Divionensis. Eodem anno transfudit S. Mansueti ecclesiam de Gossani-Curte et altare Bertiliaci, quæ reliquerat Stephanus canonicus, cum ad Cluniacenses monachatum suscepturus abiit; sequenti anno Dodoni abbati S. Mansueti præbuit ecclesiam Paterniaci villæ super Mosam fluvium. Præterea in Portu Snavis parthenone, quem Herimannus antecessor inchoaverat, ædificia perfecit, ibique devotam sanctimonialium constituit congregationem, quibus nobilis generis vitæque laudabilis abbatissam præposuit, Berzennam nomine: cujus assidua sollicitudine divini fervor servitii ibidem maxime crevisse traditur. Circa id tempus iudicium tulit in gratiam Raingardis viduæ. Eximia staturæ tantam comitatem et prudentiam jungebat, ut omnium venerationem et existimationem sibi colligeret. Summopere laudatur ex ingenti in pauperes munificentia, atque etiam ex pietate ac fide, quæ tam viva fuit, ut nunquam sacrificium offerret, quin prius lacrymarum copiam effudisset. Musices arte peritus, laudes plurimorum sanctorum ab Humberto cardinali metricè compositas modulatione exornavit. Propter industriam in tractandis rebus, a Conrado imperatore ad Robertum Franciæ regem missus est legatus, et inter eos firmam solidamque constituuit pacem. Odonem Campaniæ comitem, qui ad obsidendam urbem Tullensem accesserat, repulit ac coegit ad solvendum obsidionem, opera ferente Conrado rege, penes quem mansit regnum Austrasiæ, a Rodulpho III, Burgundiæ Transjuraniæ [rege?] antea possessum, quod Campaniæ comes invadere nitentur. Non ita multo post in lethalem morbum Bruno incidisse traditur, ex quo S. Basilii meritis, ad cujus altare deferri voluit, habito ita convaleuit, ut qui alieno portatus auxilio fuerat, inde propriis viribus alacris domum redierit. Eodem circiter tempore piam matrem Helvidem sancte defunctam perdidit. Hæc morti proxima, adstante Regelwile Woffenheimi abbatissa, maritum suum enixe rogavit ut ipsam absque ulla pompa sepeliri curaret et quidquid ornamenti ad ipsius sepulturam expendere forte vellet, in usus pauperum erogare non gravaretur. Mos hic Brunoni fuit, ut uno quoque anno apostolorum limina visitaret: forte dum in comitatu quingentum hominum hæc ageret peregrinationem, omnis turba pestilentia correpta est, quam sanctus præsul ex vino, in quod sacras immerserat reliquias, sanavit. Cœnobii cujusdam, quod Colterus de Daguliaco ex consensu conjugis suæ Adilæ in juris sui prædio condidit, ratam habuit

Foundationem an. 1043. Hocburgense monasterium in honorem B. Mariæ dedicasse dicitur ad annum 1043.

Jam vero Tullensem episcopatum Bruno viginti duobus abhinc annis obtinebat, cum una voce prælatorum et optimatum in Wormatiensi conventu, ab Henrico III imperatore celebrato, in summum pontificem, mortuo Damaso II, electus est; cui electioni nequaquam acquiescere voluit, nisi clerus et populus Romanus eam probasset. Facta est igitur hæc electio an. 1048, paulo ante festum Natalis Domini, quod ille in sua Tullensi Ecclesia celebravit. Dehinc assumpto peregrini habitu, tertio post festum die Romam in plurimorum prælatorum comitatu contendit. Romæ probata ejus electione Dominica prima Quadragesimæ pridie Idus Februarii 1049, apostolicæ cathedræ appositus est, Leo dictus ejus nominis IX. In pontificatu nomen ac titulum episcopi Tullensis primis duobus annis retinuit. Eodem anno in Galliam iter aggressus, concilium Ticini habuit infra octavam Pentecostes, post quod in Saxoniam convenit imperatorem. Unde ambo Coloniam profecti, illic festum SS. apostolorum Petri et Pauli celebrarunt. Suam vero dilectam Tullensem Ecclesiam invisere Leo non est cunctatus, ubi solemnitatem exaltationis S. Crucis exegit. Tunc ad Hermanui sancti Remigii Remensis abbatis preces, Remos accedens 29 Septembris, in festo S. Michaelis, translationem egit corporis S. Remigii, ecclesiam dedicavit, et concilium inchoavit 3 die Octobris. Romam redux, in synodo habita anno 1050, mense Maio, Gerardum Tullensem episcopum in sanctorum

numerum retulit, festumque ejus jussit celebrari viii Kal. Maii; imo et corpus ipsius Tullum denno reversus e terra levavit mense Octobri anni ejusdem. In sequenti vero, dum Romæ versaretur, episcopatum Tullensem, quem huc usque retinuerat, Udoni primicerio tradidit, huncque pro bonorum ac privilegiorum confirmatione indulsit. In Germaniam constituendæ pacis gratia inter Henricum imperatorem et Andræam Hungariæ regem regressus an. 1052, Andræam omni compositioni obsistentem ecclesiasticis subjectis censuris. Priusquam e Germania discederet, ab imperatore validum obtinuit exercitum ad debellandos Normannos. Unde cum hisce copiis Alpes trajiciens, per dies Quadragesimæ an. 1053 Romam pervenit. Castris utrinque in Appuliam promotis, viii Kal. Julii fortiter ab utraque parte pugnatum fuit, sed Normanni fuere victores. Leo ex prælio in castellum se recepit, moxque acriter obsessus est et captus. Normannis tamen reddita, quam ademerat, sacra communione, ix Kalend. Augusti incolumis ab Hunfrido Normannorum duce Beneventum deductus, ibi aliquantum temporis detentus est usque ad paschale tempus anni insequentis, quo Romam adire permissus, feliciter diem clausit xii Kal. Maii, miraculis ante et post obitum editis clarus. Obiit quinquagenarius, sexto pontificatus anno: sepultus ad altare S. Gregorii in basilica Vaticana. Libros de rebus ab eo gestis duos scripsit Wibertus Tullensis archidiaconus ejus familiaris, quos Bollandiani ediderunt tom. II Aprilis ad diem 19 ejusdem mensis.

NOTITIA ALTERA.

(Apud Mansi, *Conciliorum ampl. Collect.*, tom. XIX, col. 633.)

Leo, qui hujus nominis vulgo IX appellatur, ex comite Dagspurgensi, episcopo Tullensi in Leucis, cui nomen Bruno fuerat, maximo bono totius Ecclesiæ catholicæ creatus est pontifex Idibus Februarii, anno 1019, tempore Henrici imperatoris II. Cardinales per legationem ab imperatore petiverunt suo nomine eligi et præsentari aliquem idoneum qui Benedictum jam tertium sedem apostolicam violenter invadentem ejicere posset. Delegit imperator Brunionem ex nobili Francorum prosapia oriundum, Tullensem episcopum, eumque purpura pontificali indutum a se dimisit, ut coram cœtu cardinalium se eligendum præsentem sisteret. « Cum per Gallias iter ageret, inquit Otto Frisingensis, contigit eum Cluniacum venire, ubi forte tunc præfatus Hildebrandus, prioratus, ut dicitur, obedientiam ministrabat. Is vero Leonem adiens, æmulatione Dei plenus, constanter eum de incepto redarguit, illicitum esse inquires per manum laicalem summum

pontificem ad gubernationem totius Ecclesiæ violenter introire. Verum si suis se credere velit consiliis, utrumque, et quod majestas imperialis in ipso non exacerbetur, quodque libertas Ecclesiæ in electione renovetur, se pollicetur effecturum. Inclinator ille ad monitum ejus purpuram deponit, peregrinique habitum assumens, et ducens secum Hildebrandum, iter carpit. Igitur ad Urbem usque venientes consilio Hildebrandi a clero et populo Bruno in summum pontificem eligitur. » Ita Leo, sicut illi more apostolico præcedentibus prophetiis et visionibus ante quinquennium divinitus revelatum fuerat, legitime electus est Romanæ Ecclesiæ pontifex optimus, meritis valde insignis, et ob vitam quam ducebat angelicam, angelorum consortio dignissimus. De quo hoc memorabile refert Sigebertus, quod cum ex Galliis Romam tenderet, audiverit voces angelorum cantantium: *Dicit Dominus: Ego cogito cogitationis pacis et non afflictionis* (Jer. xxix): Un-te factum esse